

EL - VASÎ

El-Vasî, yüce Allah'ın (c.c) esmâ-i hüsnasından olup geniş ve müsaadekar anlamına gelir. Allah'ın kudret ve rahmetinin, ilminin ve diğer sıfatlarının genişliği ve tükenmezliği her zerrede görülmektedir. Evet, yerler, gökler, bunca gezegenler, yıldızlar, güneşler, bunca âlem, daha bilmediğimiz Kur'an-ı azimüşşan'da bildirilen âlemler hep Allah'ın (c.c) Vasî ism-i şerifinin şahitleridir. Efendimiz (s.a.v) Mirac hadisesini anlatırken yedi kat göklere yükseldiğinden haber verir ki, elbette doğrudur. Kur'an-ı Kerîm'de Âl-i İmran suresi'nde "vasî'a kürsiyyühüssema vel ard" diye geçen ayette bu sıfatını tanıtarak mealen "Vacib teâlâ'nın kürsüsü ve arzı vasi oldu ve onları ihata etti" buyurur. Bu manayı Resulullah (s.a.v) bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurur: "Yedi semavat ve altı tabaka arz kürsüye nisbetle cesim bir ova üzerinde atılmış bir halka gibidir." Kürsünün semavatın fevkinde ve arş-ı ala'nın altında semavat-ı seb'ayı (yedi gök) ihata eden cisim olduğu beyan olunmuştur. Evet, kürsî denen âlem ki, Allah-ü âlem sınırsız olup El-Vasî ism-i şerifinin tecelligahını temsil ediyor. Ukbâ âlemi, berzah, cennet, cehennem denen âlemler mahşer yeri kim bilir nasıl geniş âlemlerdir. Yüce Mevlâ'nın her esma-i hüsnâsı gibi bu ism-i şerifleri de zerreten kürreye hayalimizin ulaşamayacağı, tasavvur edemeyeceğimiz, beşer aklına sığmayacak bir genişlik kesbetmektedir. Sınırlı akıl, sınırsız genişlikleri elbette idrakten acizdir. Fakat insan bu sınırlı aklı ve idraki ile her şeyde Yüce Allah'ın (c.c) "Vasî" isminin tecellisini müşahede edebilir bir nebze de olsa. Meselâ insana en yakın olan yine kendisidir. İnsan kendi şahsında bir yüce sıfatın izlerini görebilir. İnsanların seslerine, simalarına, tavırlarına dikkat edilirse bütün insanların hep aynı maddeden ve aynı unsurdan yaratıldıkları halde hiçbirinin bir diğerinin aynısı olmadığı görülür. Hatta malumdur ki parmak uçlarındaki çizgiler bile herkeste farklıdır, kar tanelerinin bile birbiriyle aynı olmadığı ispatlanmıştır.

Allah'ın kudreti, ilmi öyle geniş ki, hududu yoktur. Bir insan vücudunda katrilyonlarca hücre bulunmakta olduğunu bilim ispatlamıştır. Nereye baksan, neye baksan Yüce Mevlâ'nın cümle esması gibi El-Vasî isminin nişanları da görülmekte ve Mevlâ'nın El-Vasî olduğunu ilan etmektedir. El-Mün'im, El-Vehhâb, El-Kerîm esmalarında Allah'ın nimetlerinin sayılamayacağı, kullarına ikramının çok olduğu ve bu hususta vaadi olan ukba âlemine ait nimetlerin sınırsızlığı bildirilmiştir. Bu gördüğümüz veya çapını, büyüklüğünü duyduğumuz şu dünya ki bizce büyük sayılmasına rağmen diğer âlemlerin yanında çok küçük olduğu bildirilmiştir. Bu dünyanın kısmen çapı bellidir, fakat bahsedilen ahiret yurdu olan darüsselamlar ki orası ebedilik yurdu olduğuna göre gelen bilgilerde o âlemlerin sınırının olmadığı bildiriliyor. Sınırsız âlem, sınırsız hayat, sınırsız rahmeti gerektirir ki Yüce Mevlâ'nın mümin kullarına rahmet-i ilâhîsinin de inşallah El-Vasî isminin tecellisi ile sınırsız olacağını ümit ediyoruz. O âlemler ki orada huzurun, saadetin, aşk ve muhabbetin, zevk ve sefanın, güzellik ve itibarın, neşe ve huzurun, maddi ve manevi her çeşit nimet-i ilâhînin sınırı olmayacağı bir hakikattir ki, bu sınırlı âlemden, sınırlı hayatta, sınırlı akılla o sınırsız âleme ait sınırsız nimetleri anlamak imkânsızdır. Zaten Yüce Allah Kur'an-ı Kerîm'de ukba nimetlerinden bahsedip keyfiyetlerini kısmen dünyadakilere benzeterek veya anlayabileceğimiz tarzda tarif ederek "tahayyül edemeyeceğiniz nice nimetler hazırladık" der.

Şüphesiz inanıyoruz ki, Allah El-Vasî'dir. Bu sıfat-ı uzması, ism-i ilâhîsine cümle varlık, mahlûk, kâinat şahittir. Bu isim zahirde tecelli ettiği gibi batında da tecelli etmiştir, maddede tecelli ettiği gibi manaya ait amellerde de tecelli etmiştir. O Allah ki, rahmeti, mağfireti, lütuf ve ihsanı çok geniştir. Bir daneye yedi başak, her başağa yüz dane ve böylece bir daneye yedi yüz dane lutfettiği gibi, bir tohum bir çekirdekten mütevellî bir ağaca tonlarla meyve verdiği gibi, kullarının cüz'î amellerine de büyük mükâfatlar vereceğini müjdeler ki diğer esması gibi bu ismi de hem maddede hem manada kendisini gösterir. Yüce Mevlâ bazı kullarına bol bol geniş servet vermiştir ki, bu durumda diğer pek çok esma gibi bu ismin de rolü büyüktür. O Yüce Mevlâ ki, bazı kullarına da ilim yolu ile tecelli etmiş olup onları geniş bilgi sahibi kılmıştır. Tabi ki her şeyde olduğu gibi bu hususlarda da gereken sebeplere yapışmak suretiyle dünya ilmi isteyen kullara bu ilimden bahşedilir. Allah Teâlâ dini ilim yolunda çalışanlara da yine dilediği kadar ihsan ederek idrakini, ilmini genişletir. Bazı kullar vardır, pek çok zorluklarla karşılaşır, haksızlıklara maruz kalırlar fakat onların sadırları geniş olup vuku bulan onca zorlukları,

olumsuzlukları, gam, tasa veren olayları sineye çekerler de hazmederler. Marifetullah ilmüne karşı sadırları ummanlar gibi olup ne kadar ibadet, taat etseler, Hakk'ın rızasına vesile olacak ameller işleseler de asla doymak, yorulmak nedir bilmezler, usanmak, sıkılmak gibi haller onların semtine uğramaz. Gönül âlemleri ummanlar gibi olup onlar hep "hablin mezid, hablin mezid" derler. Sahabe-i kiram da böyle her emr-i ilâhîyi seve seve harfiyen yerine getiriyorlardı. Mal gerektiği yerde mal, can gerektiği yerde de gözlerini kırpmadan can veriyorlar veya vermeye hep hazır duruyorlardı. İbadet-i taatta, kullukta tam bir ubudiyet şuuru içinde nefeslerini değerlendirirken bu hususta bir türlü doymak nedir bilmiyorlar ve sık sık "hablin mezid Ya Resulallah" yani "daha yok mu söyle Ya Resulallah" diyorlardı ki, işte bu bahtiyar Hak dostları pek çok esma-i ilâhî gibi El-Vasî isminin tecellisine de mazhar olmuşlardı. Onlar cüz'î iradeleriyle gönül, his dünyalarını geniş tutmaya çalıştıkça Yüce Mevlâ da onları El-Vasî isminin tecellisine mazhar eylemiş ve dilediği kulunun gönül âlemini dilediği kadar genişletmiştir ki bu yolda pek çok hasenat, ibadet-i taat, gönül zenginliği gibi pek çok ecirlere ve rıza-i ilâhiyeyi kazanmaya vesile olacak değerli vasıflarla mücehhez kılmıştır.

Bazıları vardır mevki makam sahibidir, bazıları da maddi yönden zengindir, bunlar da Mevlâ'nın ayrı ayrı lütuflarıdır. Fakat bu ve benzeri zahiren pek çok geniş imkân sahipleri vardır ki gönül dünyaları dardır, en ufak haksızlığı hazmedemezler ve Mevlâ'nın ihsan ettiği servetlerinden de infak edemezler, hatta öyleleri vardır ki, ne kendi nefislerine ne de evlatlarına gerektiği gibi harcayabilirler. Çünkü her ne kadar madden geniş imkânlarla sahip iseler de manen kalp âlemleri dar olduğu için o maddi genişliğe sahip oluşları o tip insanlara pek bir fayda sağlamaz, ne dünyaları ne de ukbaları için pek bir kıymet ifade etmez. Bu tip insanlar Hak tarafından itibar görmezler ve neticede bir imtihan vesilesi olan bunca geniş servet, makam ve çeşitli yollarla verilen geniş imkânlar Allah rızasına uygun olarak sarf edilmezler. Bu durumda El-Vasî isminin tecellisi maddeden manaya geçemediği için, gönül zenginliği ve kalp genişliğinden mahrumiyet sebebiyle insanın faydasına sunulan bunca nimet-i ilâhînin mahkeme-i kübrada aleyhte şahadet etmelerinden korkulur.

Her mevzuda olduğu gibi bu mevzuda da Yüce Allah'ın El-Vasî ism-i şerifinin peygamberlerde tüm canlılığı ile tecelli ettiği muhakkaktır. Cümle peygamberler hassaten Peygamber Efendimiz (s.a.v) ki El-Vasî isminin tecellisine mazhariyeti doruk noktasındadır. Evet, diğer esma-i hüsnâ, sıfat-ı ulyada olduğu gibi El-Vasî ism-i şerifinin tecellisi ile O'nu gönül dünyası deryalar gibi geniş olup hangi açıdan bakılsa bir umman idi. Ondaki sabır, metanet, merhamet, af ve müsamaha, kulluk şuuru, kanaat, şecaat, ibadet, taat, ilim, irfan, adab, marifetullah, haşyetullah, muhabbetullah, aşkullah vs. cümle güzellikler, El-Vasî isminin tecellisi ile o yüce Nebiyi Zîşan'da cem olmuştur. O'ndaki her bir değerli vasıf, El-Vasî isminin nuru ile Ummanlaşmış, çağlayanlar gibi dünyayı kuşatmış, O Yüce Sultan'a teveccüh edip O'nun nur hazinelerinden yardım talep edenlere "Meded Ya Nebiyyalah" diyen herkese, O (s.a.v) bol bol iksir dağıtmış, ebedî nimet hazinelerini tanıtip El-Vasî ismiyle Yüce Mevlâ'nın malik'ül mülk olduğuna halen, kalen, fiilen inanıp, şahit olup bu hususta da üsve-i hasene olmuştur.

Kula düşen pek çok mesuliyetler olmakla beraber bir taraftan bu yönü ile Resulullah'ı iyi tanıyıp yolunu takip etmek yani sünnet-i seniyyeye ittiba etmeye say ü gayret etmek diğer taraftan da kendisine rehber edindiği veraset-i enbiya olan hakiki mürebbisini örnek alarak gönül zengini olmaya gayret etmek gerekir. İnsan cüz'î iradesini o yolda yönlendirmeli ki, Yüce Allah o gayret içinde olan kulunu inayeti ile destekleyip külli iradesiyle karşılık verir, El-Vasî isminin tecellisinin nuruyla gönül genişliğine mazhar eder, inşirah verir inşallah. Bu konu Kur'an-ı Azimüşşan'da İnşirah suresinde beyan edilir, Efendimiz (s.a.v)'in kalbinin genişletildiğinden haber verilerek "Elem neşrahleke sadrak", "Sadırını genişletmedik mi?" buyrulur. Ayrıca Kur'an'ın muhtelif yerlerinde bu mevzua dair ayetler mevcuttur.

Bu ism-i şerif, kâinat, zaman ve insanlar üzerinde cari olduğu gibi ruha, kalbe, vicdana, idrake vs. yani maddeye olan tecellisi gibi belki ondan daha ziyade manaya da tecelli etmiştir. Yeter ki insan kendisine ait yönüyle diğer esmada olduğu gibi bu esmanın da nurundan, feyzinden istifade etmek için gereken sebeplere tevessül edip üzerine çekmeye gayret etsin ki kısır bir görüşte sıkışıp kalmamasın, ufku genişlesin. Sağlam bir imandan sonra yukarıda bahsedildiği üzere Resulullah'ın (s.a.v) sünnet-i seniyyelerine

ittiba edip üzerine düşen kulluk vazifelerini ifa ederek bir yandan da Rabb'ından yardım talep ederek münacatlarla o erhamür-rahimin olan Mevlâ'dan El-Vasî isminin tecellisine mazhar olma dilekleriyle yalvarıp yakarmasıyla ümit edilir inşallah, Mevlâ maddi manevi genişlikleri ihsan eder. Şunu da belirtelim ki maddi genişlik, zenginlik manevi genişliğe mani olmayıp bilakis şuurlu mümin için manevi genişliği kazanmaya sebep de olur. Yeter ki insan şuurlu olup irfan sahibi olsun ki maddi nimetlerle manevi nimetleri kazanmayı hedeflesin, tarih böylelerine şahittir. Nice Hak dostları bu konuda en güzel örnekleri sergilemişlerdir. Başta peygamberler olmak üzere Hz. Hatice (r.a), Hz. Ebu Bekir (r.a), Hz. Osman (r.a) vb. pek çok sahabe-i kiram ve onların nurlu yolunu izleyen Hak dostları müşid-i kâmiller bu hususta en güzel örneklerdir.

Dileriz Rabbımız Teâlâ'dan hassaten gönül âlemimizi deryalar gibi geniş, vasi eylesin de sineye çekmeyi gerektiren mevzuları, karşılaştığımız olumsuzlukları, sıkıntı, elem, tasa veren hadiseleri velhasıl ister kader yönlü olan, ister insanlar yönlü olan nefse ağır gelen zorlukları; deryanın, molozları, pislikleri hatta leşleri bağrında yok ettiği gibi biz de El-Vasî ism-i ilâhîsinin tecellisi ile sineye çekip yok etmeye, zararlıyı yararlı hale getirmeye çalışalım. Diğer yandan kulluk, ibadet-i taat, ilm-i ilâhî, irfan, sabır, şükür, infak gibi Rabbın kulundan talep ettiği bütün güzelliklere karşı doyumсуuz olup sahabe-i kiram gibi hep "hablin mezid" diyelim. Dileriz Yüce Mevlâ'dan biz aciz, zaif, gönül dünyası dar, sıkışık bir ruh hali olan kısır görüşlü kullarını diğer esması ile beraber bu ism-i ilâhînin tecellisi, nuru, feyzi ile serfiraz eylesin. Kalb, maneviyat dolayısıyla ukba zenginliği dileriz Rabbimizden. Her ne kadar bu gibi talepler etmeye yüzümüz olmasa da Rahman ve Rahîm, Kerîm, Vehhâb, Ganî, Raûf, Vasî olan Rabbimizin rahmetinin enginliğinden ümidvar olup bu güzelliklerden hisseyab edeceğini ümit ederek diliyoruz ki o Habib-i Edib'î hürmetine sıfatullahla, sıfat-ı Rasulullah'la, ahlâk-ı Muhammedî ve edeb-i Resulullah'la mücehhez olmayı nasib eylesin.

"Genişliği arzla semalar kadar olan cennet için yarışınız" buyruluyor. Böylece salih kullarına ukbada Vasî ismi ile tecelli edip geniş mekanlar ihsan edeceğini işaret ediyor. Rabbimiz cümle ümmet-i Muhammed'î bu bahtiyar zümreye nail eylesin. Âmin.